

N:o 102.

Herr **J. Sjöberg**: *Om antagande af uppgjort förslag till förordning dels om lagfart med fastighetsfång och dels om inteckning i fast egendom jemte andra dermed i samband stående författningar.*

Uti skrifvelse till Kongl. Maj:t den 11 Augusti 1860 anförde Rikets Ständer, hufvudsakligen: att, vid öfvervägande af särskilda, hos dem gjorda framställningar rörande förändrade föreskrifter till betryggande af besittningsrätt till fast egendom och af inteckningssäkerhet, de icke kunnat förbise att, på sätt anmärkt blifvit, eganderätten till fastighet icke funnes vara af gällande lagstiftning fullt betryggad; att en lag, som tryggade denna besittning, dock skulle i allt fall icke uppfylla sitt ändamål, om den ej tillika gjorde bevisningen om fastighetsinnehafvarens orubbliga besittningsrätt lätt och säker; hvarföre, och då en sådan osviklig och lätt erhållen bevisning vore af yttersta vikt, det hade, på sätt redan vid köp, skifte och gåfva samt vid testamente af fast egendom funnes föreskrifvet, syntes Rikets Ständer vara nödigt, att hvarje ombyte af egare till dylik egendom offentligen kungjordes; att, när dock genom berörda åtgärd — eller föreskriften om lagfart af all laglig åtkomst till fast egendom — föga skulle vara vunnet för åstadkommande af ordning och reda uti i fråga varande hänseende, derest icke tillika infördes sådana, i åtskilliga främmande länder antagna grund- och hypoteksböcker, hvilka i juridiskt hänseende vore af nästan enahanda betydelse som jordeböckerna i kameralt, samt innefattade säker och bestämd upplysning om alla i rättsligt hänseende egendomen rörande omständigheter och förhållanden, Rikets Ständer nogsamtt insett lämpligheten och nyttan af de i berörda afseende väckta förslag, men att, då för upptagandet i lagstiftningen så väl häraf som af förändrade lagfartsbestämmelser, det tillika erfordrades, utom andra förberedande åtgärder, äfven revision af gällande stadganden om lagfart och inteckning, samt upplysningars inhemtande och föreskrifters meddelande rörande hypoteksböckernas första uppläggning, Rikets Ständer, med tillkännagifvande, att de för sin del ansåge, att en hvar, som genom laga fång, af hvad beskaffenhet det kunde vara, åtkommit fast egendom, borde förpligtas att derå söka lagfart, samt att omförmälda grund- och hypoteksböcker skulle

i riket införas, funne sig böra anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och, om så kunde ske, för Rikets näst sammanträdande Ständer framlägga förslag till de stadganden, som i nämnda hänseenden kunde erfordras och vore af beskaffenhet att böra antagas i den ordning, § 87 i Regeringsformen bestämde.

I anledning af denna framställning fann Kongl. Maj:t till en början godt att lemna en lagfaren man uppdrag att företaga en resa till åtskilliga europeiska länder, der grund- och hypoteksböcker blifvit införda, för att derom inhemta närmare kännedom; hvarefter, och sedan underdånig berättelse om de i och för berörda uppdrag gjorda iakttagelser afgifvits, Kongl. Maj:t den 6 Februari 1865 tillsatte en komité af fem personer för att utarbета förslag till stadganden i den af Rikets Ständer angifna syftning, äfvensom till de öfriga föreskrifter, som, dermed egande oskiljaktigt sammanhang, kunde finnas erforderliga, samt att, i händelse särskilda bestämmelser af administrativ natur skulle, såsom Rikets Ständer förutsatt, finnas nödiga i sammanhang med upptagande i lagstiftningen af grund- och hypoteksböcker, jemväl derutinnan afgifva underdånigt utlåtande.

Denna komité afslutade sitt arbete den 10 Juli 1867, på sätt inhemtas af komiterades underdåniga skrifvelse nämnda dag, med hvilken skrifvelse öfverlemnades de utarbetade förslagen, åtföljda af dertill hörande motiv jemte de af vissa ledamöter afgifna särskilda yttranden samt uppgjorda prof-exemplar till fastighetsböcker. Af berörda handlingar, deraf tryckta exemplar utdelades till Kamrarnes ledamöter vid 1868 års riksdag, visar sig, att af komiténs fem ledamöter trenne yttrat afvikande meningar från densammas sålunda af två personer bestående pluralitet, hvilken måste antagas hafva afgifvit de i komiterades skrifvelse omförmälda, så kallade "utarbetade förslagen" eller förslag dels till lag om inskrifning i fastighetsbok, jemte åtskilliga formulär till sådan bok med tillhörande register, dels till förordning angående vissa lagförändringar i sammanhang med införandet af lagen om inskrifning i fastighetsbok, dels vidare till förordning om ändring af §§ 11 och 17 i Kongl. förordningen den 6 Augusti 1864 angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring, dels ock slutligen till förordning om expeditionslösen i inskrifningsärenden; — hvaremot af de tre reservanterne *en*, såsom sin särskilda mening, aflemnadt, af motiv jemväl åtföljda förslag till

- 1:o förordning om lagfart med fastighetsfång;
- 2:o förordning om inteckning i fast egendom;
- 3:o förordning om vissa lagförändringar och andra föreskrifter i sammanhang med förändrade stadganden angående lagfart och inteckning; samt
- 4:o reglemente, hvarefter faste- och inteckningsböcker skola inrättas och föras, med tillhörande formulär;

en, jemte det han i särskildt yttrande, bland annat, förmält sig dela de åsigter, dem den förre reservanten anført till grund för de af honom framlagda lagförslag, afgifvit ett särskildt förslag till förordning, huru fastighetsbok i stad föras skall, äfvensom formulär till en sådan fastighetsbok; och *den tredje* anmält, att han ämnade afgifva särskildt yttrande, hvilket likväl icke före avslutandet af ofvan berörda komitéhandlingars tryckning inkommit.

I öfrigt torde här böra anmärkas, att i en vid 1869 års riksdag uti Första Kammaren väckt motion (N:o 40) på anförda skäl föreslogs, att Riksdagen måtte till pröfning och godkännande företaga det af komiterade utarbetade förslag till lag om inskrifning i fastighetsbok jemte de i sammanhang dermed uppgjorda förslag till författningar, äfvensom att Lag-Utskottet uti sitt, i anledning af berörda motion den 15 April 1869 afgifna utlåtande (N:o 29) yttrade, att Utskottet, lika med motionären, ansåge det vara af största vikt, att en lagförändring i föreslagna syftningen kunde ju förr dess heldre genomföras, men att då, såsom motionären jemväl antydt, förslaget vore beroende på granskning af Högsta Domstolen, lämpligast syntes vara, att Riksdagen afvaktade den framställning i ämnet, hvilken från Kongl. Maj:t vore att förvänta; hvarföre Utskottet hemställde, att omförmälda motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda; — och blef detta utlåtande af båda Kamrarne bifallet.

Det otvifvelaktigt fullt giltiga hinder, som vid den tiden uppställde sig mot hvarje Riksdagens behandling af de i den ofta nämnda motionen afsedda förslag, förefinnes lyckligtvis nu ej mera, enär, enligt hvad inhemtas af den här i hufvudstaden utkommande tidskrift för lagstiftning, lagskipning och förvaltning (1871, åttonde årgången, sidd. 1—37 och 171—177) Högsta Domstolen den 8 November 1870 företagit detta viktiga ärende till slutlig handläggning och dervid, med en hos denna höga myndighet sällspord enstämmighet i åsigter, funnit sig icke kunna tillstyrka, att det här ofvan omförmälda, af komiterades pluralitet afgifna förslag till "Lag om inskrifning i fastighetsbok" lades till grund för nådig proposition i ämnet; vid hvilket förhållande Högsta Domstolen ansett något särskildt yttrande öfver de två andra, till domstolen jemväl remitterade förslagen till förordning, angående vissa lagförändringar i sammanhang med införandet af lagen om inskrifning i fastighetsbok och om ändring af 11 och 17 §§ i Kongl. förordningen den 6 Augusti 1864, angående grunderna och vilkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring, icke böra ifrågakomma, helst dessa sednare blifvit redigerade med hufvudsakligt afseende på det större förslaget till lag i först nämnda syftning samt dessutom till större delen omfattade ämnen, hvilka lämpligast borde behandlas hvart för sig, utan samband med frågan om fastighetsböcker.

Såsom

Såsom redan är antydt, hafva samtliga de Högsta Domstolens ledamöter, till antalet sju, hvilka deltagit i pröfningen af detta lagstiftningsärende, varit ense om det, rörande komitépluralitetens förslag till lag om inskrifning i fastighetsbok, afgifna slutomdöme, att samma förslag icke kunde läggas till grund för nådig proposition i ämnet; men fyra af bemälde ledamöter hafva förenat sig om ett utlåtande i saken, hvilket innefattar en genomgående kritik af förslaget, och denna detaljgranskning torde hos en hvar med ämnet något så när förtrogen läsare stadga det intryck, blotta läsningen af förslaget troligen redan bibringat honom, nemligen att hvilka förtjenster, merberörda förslag än må utur teoretisk synpunkt ega, detsamma dock är i praktiskt hänseende utförbart, åtminstone för en framtid så lång, att den närvarande generationen svårligen lärer kunna spåra gränsen därför. Hufvudfrågan, eller den om nödvändigheten af att söka åstadkomma en lag, som betryggar besittningsrätten till och in-teckningssäkerheten uti fast egendom, lärer dock obestridligen vara allt för vigtig för att med densammas lösning bör anstå ända till dess förhållandena här i landet ernå den utveckling i olika riktingar, att de kunna anses någorlunda motsvara dem, som redan ega bestånd i de länder, hvarifrån komitéens pluralitet synes hafva hemtat förebilden för sitt förslag. Goda skäl torde emellertid förefinnas för att det antydda vigtiga ändamålet skall kunna vinnas inom en jemförelsevis kort tid. Af nyss berörda, af fyra bland Högsta Domstolens ledamöter afgifna utlåtande synes nemligen framgå, att de godkänt grunderna för de förslag i ämnet, hvilka den först här ofvan omförmälde af de tre reservanterne framlagt såsom sin från komitépluralitetens afvikande mening. Denna omständighet torde innebära tillräcklig anledning för att frågan redan nu och i sitt närvarande skick kan och bör underställas Riksdagens bepröfvande. Härvid torde böra särskildt framhållas, att den bemälde reservanten vid utarbetandet af sina förslag i ämnet, på sätt han sjelf också angifvit, tagit till rättesnöre Lagberedningens förslag i 8, 9 och 11 kapitlen Jorda-balken, hvilket behandlar nu i fråga varande ämnen; och svårligen lärer kunna förnekas, att Lagkomitéens och Lagberedningens förslag ännu fortfarande äro att anse såsom goda källor för den närvarande tidens lagstiftningsarbete.

Då härtill kommer, att det redan år 1860 af den då varande national-representationen inför Kongl. Maj:t uttalade behovet af föreskrifter i redan antydda syftning under den sedermera förflutna tiden visat sig allt mera oafvisligt; och då sålunda en lagreform, till betryggande af eganderättsförhållandena och fastighetskreditens deraf beroende förstärkande äfvensom till motverkande af de tidt och ofta förekommande bedrägerier, hvilka af den nu varande bristfälliga lagstiftningen i detta hänseende hemta stöd och dymedelst tillskynda enskilde oberäkneliga förluster, icke vidare bör uppskjutas; får jag,

dertill jemväl föranledd af de önskningsar, flere af mina kommittenter i fråga härom yttrat, värdsamt hemställa och föreslå,

att Riksdagen måtte till pröfning företaga och för sin del godkänna här ofvan omförmälda, af en ledamot i komitéen för utarbetande af förslag till förändrade stadganden för betryggande af egande-, pant- och nyttjanderätt till fastighet, särskildt afgifna förslag till:

- 1:o Förordning om lagfart med fastighetsfång;
- 2:o Förordning om inteckning i fast egendom;
- 3:o Förordning om vissa lagförändringar och andra föreskrifter i sammanhang med förändrade stadganden angående lagfart med fastighetsfång och inteckning i fast egendom; samt
- 4:o Reglemente, hvarefter faste- och inteckningsböcker skola inrättas och föras.

Slutligen anhåller jag, att denna motion måtte för förberedande handläggning till Lag-Utskottet öfverlemnas.

Stockholm den 26 Januari 1872.

J. Sjöberg.

N:o 103.

Herr **A. Törnfeldt**: *Om indelningsverkets ombildande och antagande i sammanhang dermed af värnepligtslagen, hufvudsakligen enligt det af Kongl. Maj:t vid nästlidna urtima Riksdag framlagda förslag.*

Då bördan af landets försvarsväsende nu är lika ojemnt fördelad på de olika folkklasserna som på sjelfva intressenterne i det så kallade indelningsverket;

då denna så väl som all annan orättvisa aldrig blir rättvis genom sin ålder och således hvarken staten eller de oroterade klasserna kunna på grund